

Besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg

Ontheffing Wet natuurbescherming

Artikel 3.1, lid 2 en artikel 3.5, lid 4

Stichting ZOwonen

Renovatie, sloop en nieuwbouw van woningbestand
te Geleen Zuid

Zaaknummer: 2018-203130

Kenmerk: 2018/70480

Datum besluit: 18 oktober 2018

Verzonden: 22 oktober 2018

1 Besluit

Gedeputeerde Staten hebben op 17 mei 2018 een aanvraag om ontheffing als bedoeld in de artikelen 3.3 en 3.8 Wet natuurbescherming (Wnb) ontvangen van XXXX.

De aanvraag betreft een aanvraag om ontheffing ten behoeve van renovatie en sloop met vervangende nieuwbouw van het woningbestand in bezit van XXXX in de gemeente Sittard-Geleen. De werkzaamheden worden gedurende het najaar 2018 lopend tot eind december 2024 uitgevoerd. De werkzaamheden zullen plaatsvinden in het leefgebied van de gierzwaluw (*Apus apus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de gewone grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*). De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 2018-203130.

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten, gelet op de artikelen 3.3 en 3.8 Wnb, en gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing:

1. aan aanvrager ontheffing te verlenen. Deze ontheffing wordt verleend in het kader van renovatie en sloop met vervangende nieuwbouw van het woningbestand in bezit van XXXX in Geleen Zuid, gemeente Sittard-Geleen.
2. dat ontheffing wordt verleend van de volgende handelingen:
 - het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de gierzwaluw te vernielen of te beschadigen, of nesten van de gierzwaluw weg te nemen, artikel 3.1, lid 2;
 - het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de laatvlieger, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis te beschadigen of te vernielen, artikel 3.5, lid 4, Wnb;
3. dat aan deze ontheffing de in hoofdstuk 2 vermelde voorschriften verbonden zijn;
4. dat de ontheffing wordt verleend voor de periode 1 september 2018 tot en met 31 december 2024;
5. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 17 mei 2018, deel uitmaken van deze ontheffing, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

drs. M.G.P.I. Arts
Kwartiermaker Vergunningen
Toezicht en Handhaving (VTH)

1.1 Afschriften

Dit besluit is verzonden aan:

- XXXX
Postbus 13, Luxemburgstraat 30
6130 AA te Sittard

Een afschrift van dit besluit is verzonden aan:

- XXXX
Postbus 1632
6201 BP te Maastricht
- Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Sittard-Geleen
Postbus 18
6130 AA Sittard

1.2 Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u bezwaar maken. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden een bezwaarschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht alsmede de redenen van het bezwaar (motivering). Het bezwaarschrift moet worden gericht aan: Gedeputeerde Staten van Limburg, Juridische Zaken en Inkoop, team Rechtsbescherming, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.limburg.nl.

Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Als u een bezwaarschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg, locatie Maastricht, Postbus 1988, 6201 BZ Maastricht. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.rechtspraak.nl.

1.3 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking na toezending of uitreiking aan de belanghebbende(n) tot wie het besluit is gericht, onder wie begrepen de aanvrager.

Indien de voorzieningenrechter positief beslist op een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Awb, wordt de werking van het onderhavige besluit geschorst.

2 Voorschriften

2.1 Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de onder hoofdstuk 1 genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het woningbezit van XXXX, gelegen in Geleen-Zuid, een en ander zoals is weergegeven op pagina 6 en 7, afbeelding 1 en 2, van het bij de aanvraag gevoegde rapport *'Natuurtoets en mitigatieplan flora en fauna, Locatie Geleen Zuid, XXXX, 14 mei 2018, referentie 079842115 A'*.
4. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek aan een toezichthouder van de provincie Limburg ter inzage worden gegeven.

2.2 Specifieke (soort)voorschriften

6. Met in achtneming van onderstaande voorschriften, dienen de maatregelen uitgevoerd te worden zoals beschreven in het bij de aanvraag gevoegde rapport *'Natuurtoets en mitigatieplan flora en fauna, Locatie Geleen Zuid, XXXX, 14 mei 2018, referentie 079842115 A'*. Dit rapport maakt onderdeel uit van dit besluit.
7. De ontheffinghouder stelt ten minste één week voorafgaande aan de aanvang van de mitigerende en/of compenserende maatregelen, het bevoegd gezag op de hoogte van de data en tijdstippen waarop de mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd en afgerond. Deze melding kunt u per post versturen naar Postbus 5700, 6202 MA Maastricht of via de Berichtenbox voor bedrijven, onder vermelding van het zaaknummer.
8. De onder voorschriften 7 bedoelde maatregelen worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol dat altijd op locatie aanwezig is en waarmee het uitvoerend personeel bekend is.

2.3 Overige voorschriften

9. De werkzaamheden, conform bovengenoemde voorschriften, dienen te worden uitgevoerd in afstemming met een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Onder een deskundige wordt verstaan:
 - a. een inhoudelijke medewerker op het gebied van soorten bij een ecologisch adviesbureau;
 - b. of een persoon die beschikt over een afgeronde hbo- of universitaire opleiding met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
 - c. of een persoon die beschikt over een afgeronde mbo-opleiding, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
 - d. of een persoon die beschikt over een door ervaring opgedane gelijkwaardig niveau;
 - e. of een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij een Nederlandse beschermingsorganisatie;
 - f. of een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de monitoring en/of bescherming van soorten.
10. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient minimaal 8 weken voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing ingediend te worden.

3 Procedure

3.1 Aanvraag

Op 17 mei 2018, heeft Arcadis namens XXXX een aanvraag om ontheffing ingediend voor de volgende in de Wnb verboden handelingen:

- het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de gierzwaluw te vernielen of te beschadigen, of nesten van de gierzwaluw weg te nemen, artikel 3.1, lid 2;
- het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de laatvlieger, gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis te beschadigen of te vernielen, artikel 3.5, lid 4, Wnb;

De aanvraag bestaat uit de volgende stukken:

- Aanvraagformulier ontheffing en module soortenbescherming;
- Natuurtoets en mitigatieplan flora en fauna, Locatie Geleen Zuid, XXXX, 14 mei 2018, referentie 079842115 A.

3.2 Bevoegd gezag

De handelingen worden in zijn geheel verricht in de provincie Limburg. Gelet op artikel 1.3 Wnb en de artikelen 3.3 en 3.8 Wnb is ons college het bevoegd gezag voor het verlenen van de ontheffing.

3.3 Voorbereidingsprocedure

Dit besluit is voorbereid met de reguliere voorbereidingsprocedure als beschreven in titel 4.1 van de Awb. Op een aanvraag om ontheffing wordt op grond van artikel 5.1, lid 1, Wnb in beginsel binnen dertien weken na de datum van ontvangst beslist. Ingevolge artikel 5.1, lid 2, Wnb is de beslistermijn met zeven weken verlengd.

Van het besluit wordt mededeling gedaan via de internetsite van de provincie Limburg, www.limburg.nl/bekendmakingen.

4 Overwegingen

De Wet natuurbescherming bevat regels voor het behoud van de biologische diversiteit en de bescherming van kwetsbare dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving. Enerzijds is Nederland hiertoe gehouden op grond van internationale verdragen en Europese richtlijnen. De Wet natuurbescherming kent daarom beschermingsregels voor soorten die onder de Europese Vogelrichtlijn zijn beschermd (Vogelrichtlijnsoorten) in paragraaf 3.1, alsmede voor soorten die middels de Europese Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn bescherming genieten (Habitatrichtlijnsoorten) in paragraaf 3.2. Anderzijds voorziet paragraaf 3.3 van de wet in regels voor een limitatief aantal soorten waarvan de bescherming niet internationaalrechtelijk is geregeld, maar waartoe de nationale wetgever op eigen initiatief heeft besloten (andere soorten). Deze drie beschermingsregimes kennen elk eigen verbodsbepalingen en voorwaarden voor ontheffing van de verboden. De voorliggende aanvraag heeft betrekking op het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (§ 3.1) en Habitatrichtlijnsoorten (§ 3.2).

4.1 Beschermingsregimes Vogelrichtlijnsoorten § 3.1 en Habitatrichtlijnsoorten § 3.2

Een ontheffing van de bovengenoemde verbodsbepalingen kan worden verleend als aan elk van de volgende voorwaarden, zoals opgenomen in artikel 3.3, lid 4, Wnb en 3.8, lid 5, Wnb, is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- de handeling is nodig in het kader van een of meer van de in bovengenoemde artikelen genoemde belangen;
- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Een toetsing aan deze aspecten heeft plaatsgevonden, en is beschreven in paragraaf 4.3.

4.2 Omschrijving aanvraag

Woningstichting XXXX te Sittard is bezig met het herontwikkelen van het woningbestand in Geleen Zuid. De herontwikkeling heeft betrekking op zowel renovatie als sloop met vervangende nieuwbouw. Renovatie- en sloopwerkzaamheden kunnen leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, en daarmee overtreding van de Wnb.

Het projectgebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Geleen en betreft een aantal deelgebieden zoals XXXX deze hanteert. In figuur 1 zijn alle deelgebieden weergegeven.

Het huidige projectgebied betreft de deelgebieden:

- 1A: Rembrandtlaan/ Lienaertsstraat;
- 1B: Jos Klijnenlaan;
- 2A: Lienaertsstraat;
- 2B: Lienaertsstraat;
- 5A: Van Goyenflat.

De bebouwing binnen het projectgebied bestaat overwegend uit hoogbouw. Tussen de bebouwing is gras met enkele bomen aanwezig.

Renoveren

Voor wat betreft renovatie wordt uitgegaan van werkzaamheden zoals na-isolatie van spouwmuren, vervangen dak en dakrandconstructie, gevelreiniging en binnen renovatie. Renovatiewerkzaamheden vinden plaats bij:

- Complex 819: deelgebied 1B met 128 woningen:
 - *Breitnerstraat 1 t/m 71;*
 - *Van Goghstraat 6 t/m 28;*
 - *Jos Klijnenlaan 52 t/m 122;*
 - *Graaflandstraat 1 t/m 31;*
 - *Van Mesdagstraat 1 t/m 31;*
 - *Van Mesdagstraat 2 t/m 24.*
- Complex 829: deelgebied 5A met 140 woningen:
 - *Van Goyenstraat 1 t/m 140 (oplopend).*

Slopen

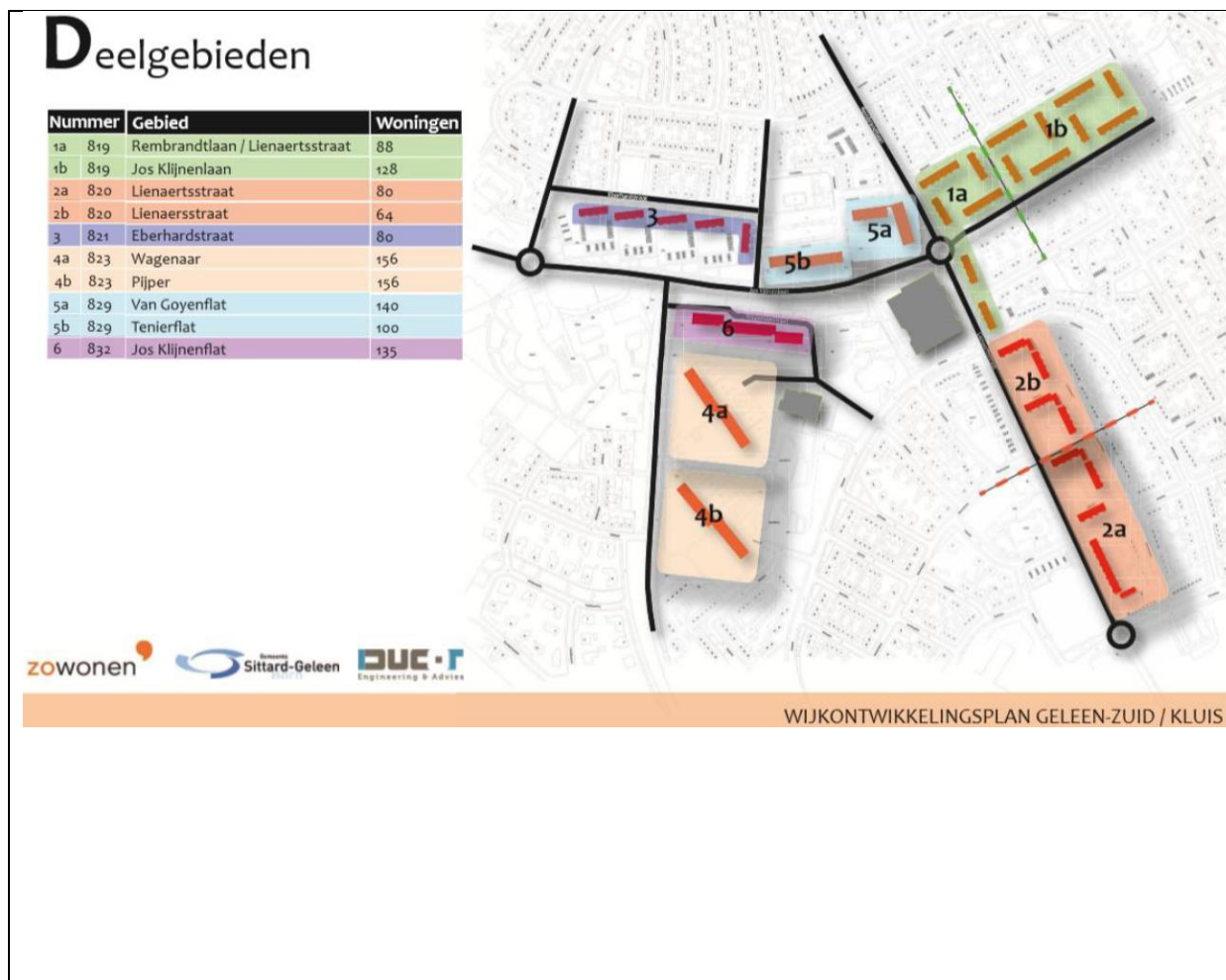
Bij de sloop van bebouwing wordt eerst de bestaande bebouwing gesloopt. Het vrijgekomen materiaal wordt afgevoerd. Vervolgens wordt het perceel weer bouwrijp gemaakt en vervolgens worden de bouwwerkzaamheden begonnen.

Sloopwerkzaamheden vinden plaats bij:

- Complex 819: deelgebied 1A met 88 woningen:
 - *Lienaertsstraat 1 t/m 47;*
 - *Rembrandtlaan 63 t/m 93;*
 - *Breitnerstraat 73 t/m 107;*
 - *Graaflandstraat 2 t/m 24;*
 - *Jos Klijnenlaan 124 t/m 158.*
- Complex 820: deelgebied 2A met 80 woningen:
 - *Apolloniastraat 2 t/m 32;*
 - *Leeuwenhoekstraat 17 t/m 47;*
 - *Odiliastraat 2 t/m 32;*
 - *Lienaertsstraat 49 t/m 111.*
- Complex 820: deelgebied 2B met 64 woningen:
 - *Landsteinerstraat 59 t/m 89;*
 - *Leeuwenhoekstraat 81 t/m 111;*
 - *Lukasstraat 2 t/m 32;*
 - *Leeuwenhoekstraat 49 t/m 79.*

De renovatiewerkzaamheden van deelgebied 1B en 5A starten in het najaar van 2018 en worden in 2019 afgerond.

De sloopwerkzaamheden met aansluitend nieuwbouw van deelgebied 1A starten in de winter van 2020 en lopen in 2021 en 2022 door. Sloopwerkzaamheden in deelgebied 2B starten in de winter van 2023 en lopen door in 2024. In deelgebied 2A starten sloopwerkzaamheden in de winter van 2025 en lopen door in 2026.



Figuur 1: Het plangebied gelegen binnen de bebouwde kom van Geleen

4.3 Gierzwaluw, laatvlieger, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis

4.3.1 Andere bevredigende oplossing

De werkzaamheden zijn aan de betreffende specifieke locaties per fase gebonden. Doordat de woningen met de ingreep voorzien worden van duurzame verblijfsmogelijkheden voor de betreffende beschermde soorten is ook het duurzaam voortbestaan van de lokale populaties gegarandeerd. Er is daarom ook gekozen om een plus te realiseren zodat de functionaliteit van het projectgebied als leefgebied voor de betreffende soorten blijft gewaarborgd, ook in de toekomst.

Daarnaast is er voor gekozen om de te realiseren alternatieve verblijfplaatsen te integreren in de woningen, zodanig dat de dieren zullen verblijven op geconditioneerde en aangewezen plekken in de constructie. Deze kunnen zodoende bij toekomstig onderhoud gemakkelijk worden ontzien en waar nodig worden hersteld of vervangen (bij defect).

Wat betreft de planning/fasering van de renovatie- en sloopwerkzaamheden binnen de verschillende fasen, is deze in overleg met ZOwonen reeds afgestemd op de aanwezige soorten. Middels tijdige mitigatie en voldoende gewenningstijd tussen de verschillende fasen, wordt ervoor gezorgd dat er te alle tijden voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de vleermuizen en gierzwaluw aanwezig zijn. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

4.3.2 Belang

Op het aanvraagformulier is aangegeven dat de ontheffing is aangevraagd op basis van de volgende belangen:

1. In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid (artikel 3.3, lid 4 en artikel 3.8, lid 5, Wnb).

Onderhavig rapport '*Natuurtoets en mitigatieplan flora en fauna, Locatie Geleen Zuid, XXXX, 14 mei 2018, referentie 079842115 A*' dient ter onderbouwing dat de voorgenomen ingreep, met inachtneming van alle mitigerende maatregelen, niet leidt tot een effect met als gevolg een wezenlijke invloed op de betreffende soorten. Uitgangspunt van het mitigatieplan is dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt. Van benutting of economisch gewin is bij het voorgenomen project geen sprake, daarnaast wordt zorgvuldig gehandeld. Er treden ten aanzien van de aanwezige populatie gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en gierzwaluw geen permanente negatieve effecten op door het project. Renovatie en sloop van verouderde huurwoningen is verbonden met de volksgezondheid en veiligheid. De situatie van zowel de te renoveren als de te slopen woningen voldoet op dit moment niet aan de huidige kwaliteit eisen voor binnenklimaat volgens vigerende landelijke normen zoals het Bouwbesluit 2012. De woningen zijn slecht geïsoleerd, er is geen kwalitatief luchtverversingssysteem aanwezig en er is sprake van vochtintrede via gevels en schoorstenen. Door de grote temperatuurverschillen, door beperkte isolatie en te veel vocht in de woningen ontstaat condensatie en schimmelvorming, wat het binnenklimaat verslechterd. Dit is een landelijk erkent probleem bij alle niet goed geïsoleerde of gebrekkig na geïsoleerde woningen en daarmee ook speerpunt bij diverse, mede door de rijksoverheid betrokken, akkoorden zoals het Lente Akkoord. XXXX streeft naar een beleid waarbij woningen tijdig worden gecontroleerd op kwaliteit. Op basis daarvan wordt beoordeeld of het noodzakelijk is een woning/ complex van woningen te renoveren of te vervangen. Het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra is één van de speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid (bron: www.rivm.nl). Zowel de gerenoveerde woningen als de nieuwbouw (voor de te slopen woningen) zullen in een technische betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn dan de huidige situatie. Door het verduurzamen van bestaande woningen en het realiseren van hoogwaardige nieuwbouw, kunnen enerzijds de energielasten sterk verlaagd worden en anderzijds het comfort en het binnenmilieu verbeterd worden. De voorgenomen werkzaamheden dragen daarmee bij aan de verbetering van de volksgezondheid door de nieuwbouw van dergelijke kwaliteit te realiseren dat vocht en tocht in huis worden beperkt.

Door de verduurzaming van bestaande woningen en de bouw van energiezuinige woningen na sloop van bestaande energie onzuinige woningen, wordt een reductie in CO₂-uitstoot en daarmee een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen gerealiseerd. Tot slot zijn de te slopen woningen letterlijk op gebruikt; als er niet snel iets gedaan wordt dan komen de woningen in dusdanige vervallen staat dat deze een gevaar vormen voor de openbare veiligheid. Dakpannen kunnen van het dak waaien, gevelpanelen die loshangen en vervolgens weg kunnen waaien, dakgoten die verzakken, enzovoort. Deze openbare veiligheids- en gezondheidsbelangen, die in paragraaf 3.1 Wnb (Vogelrichtlijnsoorten) en paragraaf 3.2 Wnb (Habitatrichtlijnsoorten) worden bedoeld. Wegen in dit geval zwaarder dan het ecologisch belang.

4.3.3 Staat van instandhouding

Om er voor te zorgen dat diersoorten duurzaam beschermd worden, wordt gemitigeerd conform de Kennisdocumenten BIJ 12. Daarin worden richtlijnen gegeven voor het aantal verblijven (vermenigvuldiging met een factor), de ophangplekken en de wijze waarop tijdelijke en permanente

voorzieningen zorgen voor continuïteit in het aanbod aan verblijven. Met deze aanpak is maximale garantie op de staat van instandhouding van betreffende soorten. In dit kader dient nog bedacht te worden dat niet alle woningen tegelijk worden aangepakt. Soorten kunnen – en zullen – tijdelijk uitwijken naar woningen in de directe omgeving en daarbij al of niet gebruik maken van tijdelijke voorzieningen. Daarom is ook bewust gekozen voor een fasering zoals deze in het uitvoeringsplan is uitgewerkt. Tijdens de grootschalige woningverbetering zullen in de woningen duurzame verblijven worden gerealiseerd. Na één seizoen kunnen de diersoorten dan ook weer terug naar hun „oude woning“. Door de groene aard van de wijk en de aanwezigheid van groen in de directe omgeving blijft de wijk ondanks de werkzaamheden geschikt als leefgebied en foerageergebied voor de aangetroffen soorten. Tevens zijn in de omgeving geschikte plekken geconstateerd waarvan ook een deel bewoond is (waarnemingen tijdens soortgericht onderzoek van plangebied). De aanwezigheid van de soortgroepen in de directe omgeving, het intact blijven van leefgebied en mogelijkheid naast de aangeboden tijdelijke mitigatie maakt de kans op herkolonisatie van de wijk en alternatieve verblijfplaatsen en nestlocaties na de werkzaamheden aannemelijk.

Samen met de hierboven beschreven aspecten worden effecten op korte termijn opgevangen door de tijdelijke mitigatie die met voldoende gewenningstijd geplaatst worden binnen 200m van het plangebied. Door vervolgens voldoende permanente mitigerende maatregelen te realiseren wordt te alle tijden ruim aan de mitigatietaakstelling voldaan. Daarmee zijn te alle tijden voldoende alternatieve verblijfplaatsen en nestlocaties aanwezig.

De handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gierzwaluw. Met de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, wordt dan ook geen afbreuk gedaan aan het streven de populatie van de laatvlieger, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis in het natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

4.4 Conclusie

4.4.1 Gierzwaluw – artikel 3.1

Het toetsingskader dat betrekking heeft op het beschermen van Vogelrichtlijnsoorten biedt ten aanzien van de gierzwaluw voldoende gronden voor ontheffingverlening van de verbodsbepalingen als opgenomen in artikel 3.1.

4.4.2 Laatvlieger, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis – artikel 3.5

Voorts biedt het toetsingskader dat betrekking heeft op het beschermen van Habitatrictlijnsoorten laatvlieger, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis voldoende gronden voor ontheffingverlening van de verbodsbepalingen als opgenomen in artikel 3.5.

4.4.3 Ten overvloede

Het is mogelijk dat in het plangebied andere, dan uit onderzoeken gebleken, beschermde soorten voorkomen. In dat geval is mogelijk toch sprake van een overtreding van een of meer verbodsbepalingen van paragraaf 3.1 en/of paragraaf 3.2 en/of paragraaf 3.3 Wnb.

Bij (mogelijke) overtreding van verboden waarvoor bij dit besluit geen ontheffing is verleend, dient bij het bevoegd gezag een (aanvullende) ontheffing te worden aangevraagd.

4.4.4 Zorgplicht

Onverminderd de vrijstellingen, gedragscodes en ontheffingen dient altijd de wettelijke zorgplicht als bedoeld in artikel 1.11 Wnb voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in acht te worden genomen.